

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

ФИЛИАЛ „ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ“ - КЪРДЖАЛИ

УТВЪРДЕН ОТ:

ДЕКАН на ФФ при
ПУ „П. ХИЛЕНДАРСКИ“
/ доц. дфн К. КУЦАРОВ/

Протокол
на Факултетен съвет № 234/28.02.2022 г.

Протокол на Факултетен съвет на ФИФ № 152/09.06.2021 г.

ДИРЕКТОР на Филиал
„Л. Каравелов“, Кърджали
/доц. д-р Е. СЕМЕРДЖИЕВА/

КОНСПЕКТ

ЗА ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ФИЛОСОФИЯ И ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ

„БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ“

ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
„БАКАЛАВЪР“

УЧЕБНА 2025/2026 ГОДИНА

1. Смисълът на философията. Знание и мъдрост. Областите на философското изследване - мислене, човек, свят.

2. Философията на модерността. Що е рационализъм? Декарт.
3. Идеализмът на Платон.
4. Философията на екзистенциализма. Сартр.
5. Основни нормативни перспективи в етиката: консеквенциализъм, деонтологична етика, теория на добродетелта. Предмет на метаетиката.
6. Естетически възгледи на Платон.
7. Естетически възгледи на Аристотел.
8. Емпиризмът във философията на новото време - Фр. Бейкън, Дж. Лок, Дж. Бъркли, Д. Хюм.
9. Рационализмът във философията на Новото време - Т. Хобс, Р. Декарт, Б. Спиноза, Г. Лайбниц.
10. Познанието: класически и съвременен анализ; видове епистемологии. Теории за истината: класификация и представители; изложение на теория по избор.
11. Докса и епистеме: епистемологическият проблем. Будният, възрастен и разумен европейец като мащаб на сънуващия, детето, безумеца и туземеца: проблемът за собствената мяра и несъизмеримостта. Предимството на доксичния свят на будния, възрастен и разумен европейец: само в този свят може да се постави епистемологическият проблем.
12. Традиционната логика. Аристотеловият силанизъм като форма на логически извод - основни понятия: субект и предикат, фигури и модуси на силанизма; непосредствени изводи /обръщение, превръщане, контрапозиция/ и техните функции в силанистиката. Аристотеловите закони за тъждеството, за непротиворечието и за изключеното трето.
13. Класическата модерна формална логика - основни характеристики и понятия: променливи, логически константи, референт, отношение, релатум, формални свойства на отношенията и асиланистични изводи, основни логически закони с две и повече пропозиционални променливи; критики към Аристотеловата силанистика.
14. Диалог, човешко достойнство и права. Диалогична култура в преподаването на философия и гражданско образование.
15. Аналитическата традиция и лингвистическият обрат. Логическият атомизъм: Ръсел и Витгенщайн. Логическият позитивизъм на Виенския кръг. Куайн срещу двете догми на емпиризма.
16. Феноменологическата традиция. Трансцендентална феноменология на Хусерл и екзистенциалната на Хайдегер.
17. Макс Вебер и разбиращата социология. Проблемът за смисъла на социалното действие. Решаващата роля на културния фактор за формирането на модерния капитализъм. Социологията като "свободна от ценности" наука. "Идеален тип" като социологически метод.
18. Емил Дюркем и доминиращата роля на социалните фактори при формирането на човешкото поведение. Обществото като реалност *sui generis*. Какво е това "социален факт"? Анатомията и самоубийството като социален факт.
19. Генеалогия на дисциплинираната власт като модерна власт. Производство на покорни и полезни тела. Дисциплинарни институции. Подготвителни и поправителни дисциплинарни институции. Униформеното тяло.

20. Дисциплинарните пространства като гъвкави системи, проникнати от отношения на власт. Разпределение и контрол на индивидите в пространствата: "за всеки индивид - място и за всяко място - индивид".
21. Паноптикумът на Бентам като инвариантен принцип за функциониране на властта. Паноптизъм в публичните, в дисциплинарните и в частните пространства. Публични, частни и дисциплинарни тела.
22. Интернализирането на реалността: първична и вторична социализация; социализация и социално разпределение на знанието.
23. Критика на модерното училище - Бурдийо и Фуко. Властта на нормата в публичните и в дисциплинарните пространства.
24. Социална група, социален слой и социална категория - индивидуална и социалногрупова идентификация. Социална мобилност. "Отвътре изключените" и бариерите на достъп.
25. Серийно произвежданите несигурности и обществото на риска. Рефлексивната модернизация: между рефлексивността и рефлекса; между знанието и неведението.
26. Рисково общество и технологична демокрация. Уязвимостта на съвременната технологична култура.
27. Класическата социология на науката на Роберт Бъртън: Основни понятия на класическата социология на науката - науката като институция, научен етос, признанието в науката, "малка" и "голяма" наука. "Стандартна концепция за науката" и нейната критика.
28. Динамика на репродуктивните модели в България. Социални различия в раждаемостта и репродуктивното поведение.
29. Здраве и здравни поведения - социално групови различия в България.
30. Биополитики и биовласт - концептуализация на понятията от Мишел Фуко. Биовластта днес в схващанията на Пол Рабинау и Николас Роуз. Биокапитализъм и биовласт.

БИБЛИОГРАФИЯ:

- Аристотел. [Апофантическият логос]. Глави 4,5 и 6 от *За тълкуването*. В: Аристотел. 2008. *Съчинения. Том I. Органон*. София: Захарий Стоянов. В: Аспарухов, В., Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика*. /РФФЛ/. В: Електронен архив на Катедра "Социология и науки за човека".
- Аристотел. /Силогизмът и неговите три фугури/. Глави 1-6 от *Първа аналитика*. В: Аристотел. 2008. *Съчинения. Том I. Органон*. София: Захарий Стоянов. В: Аспарухов, В., Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика*. /РФФЛ/. В: Електронен архив на Катедра "Социология и науки за човека".
- Аристотел. 1999. *Политика*. Глава 7. София: Отворено общество.
- Бенхабиб, Ш. 2001. Ситуиране на аз-а. София: Критика и хуманизъм. Арент, Х. 1995. *Човешката ситуация*. София: Критика и хуманизъм.
- Билиг, М., 1998. Расизъм, предразсъдъци и дискриминация. В: *Социална психология Т.2*, /ред. Московичи/. София: Женифер-Хикс.
- Блекуел. 1997. *Енциклопедия на политическата мисъл*.

- Бройер, Щ. 2004. *Държавата*. София: Военно издателство.
- Бъргър, П. 1999. *Покана за социология*. София: ЛИК.
- Варджийска, Е. 2018. Възможности за диалогизиране на образованието /не само/ по философия в: *Проблеми и перспективи на философското образование в България*. София: УИ "Св.Климент Охридски".
- Вебер, М. 1993. *Науката като призвание*. В: *Ученият и политикът*. София: Микропринт.
- Вебер, М. 2001. *Генезис на западния рационализъм*. София: Критика и хуманизъм.
- Гелнър, Ъ. 1996. *Условията на свободата: гражданското общество и неговите съперници*. София: Обсидиан.
- Гидънс, А. 2004. *Социология*. София: УИ "Св.Климент Охридски".
- Гълбрайт, Дж. 1993. *Анатомия на властта*. София: Христо Ботев;
- Делъоз, Ж. *Що е диспозитив?* В: Фуко, М. *Власт*. София. Критика и хуманизъм.
- Джонсън, А. 2011. *Разждането на биоетиката*. София: ИК "Критика и хуманизъм".
- Калон, М. *Науката като обществено благо: Не-присвоима и не-оспорима*. Превод от: Mishel Callon: *Les statuts économiques des activités de recherche et développement [éléments pour une analyse dynamique des réseaux technico-économique].in: Représenter, Hybrider, Coordonner* - 9 §10 mai 1996 с. 43-60.
- Карнап, Р. *Старата и новата логика /откъси/*. Превод от: Ayer, A.J./ed./1959. *Logical Positivism*. New York: The Free Press. Превод от английски: Т. Петков. В: Аспарухов, В., Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика /РФФЛ/*. В: Електронен архив на Катедра "Социология и науки за човека".
- Кръстева, А. /Съст/.1998. *Общности и идентичности*. София: Петекстон, 114-134. Кули, Ч. 1990. "Човешката природа и "огледалния Аз" /стр. 147-160/. В: Николов, Л. и Деянова, Л. 1990. *Социология на личността*. София: Наука и Изкуство.
- Латур, Б. 1994. *Никога не сме били модерни*. София. Критика и хуманизъм.
- Лиотар, Ж. - Фр.1993. *Постмодерната ситуация*. София. Наука и изкуство.
- Луканова, П. 2012. *Въведение в социалната икономика*. София: Авангард Прима.
- Мийд, Дж. 1998. Възникване и структура на Аз-а. /249-278/. В: Фотев, Г., 1998. *Извори на социологията*. София: Идея
- Минчев, Б. 1998. *Проблеми на общата психология*. София: Веда Словена.
- Нелсон, Л. 1993. *Сократовия метод*. София: Любомъдри, превод Цеко Торбов.
- Пантев, П. 1997. *Укрепване на гражданското общество на Балканите: Роля на НПО в провеждането на международни преговори*. София.
- Пенкова, С. 2013. *Неравенство, дискурс, наследяване*. Пловдив, Контекст Платон, Пирът.
- Платон: *Диалози*, т.1-4, С., 1979-1990.
- Пожарлиев, Р. 2000. *Феноменология на диалогичната ситуация в Пирът на Платон*. В: *Философски образи.*, С.
- Пожарлиев, Р. 2000. *Философски образи*. София, ЛИК.
- Пожарлиев, Р. , 2013. *Философия на храненето*. София: УИ "Св. Климент Охридски".
- Полименов, Т. 2007. *Същинската разлика между традиционната и модерната логика*. *Философия* 3. В: Аспарухов, В., Деянов, Д. Петков, Т. , 2014, 2016. *Рийдър по*

формална и философска логика. /РФФЛ/. В: Електронен архив на Катедра "Социология и науки за човека".

- Радев, Р; Панова, Е., 1999. *Велики философи. С. Речник по философия*, изд. ГАЛ-ИКО.
- Ръсел, Б./ Проблеми на модерната формална логика /. Глави XV-XVIII от *Въведение в математическата философия*. Превод: А. Бешкова. В: Полименов, Т. и др. /съст./ 2003. *Философия на логиката: ранна аналитична философия*. София: УИ "Свети Климент Охридски".
- Ръсел, Б. 1994. *История на западната философия*. Том 1. *Античната философия*. София: Христо Ботев.
- Ръсел, Б. Аристотеловата логика. От: Ръсел, Б. 1994. *История на западната философия*. Том 1. *Античната философия*. София: Христо Ботев. В: Аспарухов, В., Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика*. /РФФЛ/. В: Електронен архив на Катедра "Социология и науки за човека".
- Ръсел, Б. Импликация и логически извод. Из: Russell, В 1903. *The Principles of Mathematics*. Cambridge: At the University Press. Превод: Т. Петков. В: Аспарухов, В., Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика*. /РФФЛ/. В: Електронен архив на Катедра "Социология и науки за човека".
- Ръсел, Б. Ръселовата логика на отношенията и асигностичните изводи. Из: Russell, В 1903. *The principles of Mathematics*. Cambridge: at the University Press. Превод: Т. Петков. В: Аспарухов, В. Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика* /РФФЛ/. В: Електронен архив на катедра "Социология и науки за човека".
- Сарийска, С. 2013. *Морална идентичност*. Пловдив: УИ "Паисий Хилендарски".
- Селигман, А. 1995. *Идеята за гражданското общество*. София: Критика и хуманизъм.
- Слезак, Т.А. *Да четем Платон*, Сонм, С., 2002. *Социологията като шанс*. Текстове. 2004. /съст. Л. Деянова/, Изток-Запад, София.
- Спасов, Д. /Увод в модерната формална логика/. Из: Спасов, Д., 2010. *Логика, основана на онтология* /съст. Д. Деянов/ София: Изток-Запад. /Раздел II. Символна логика. Част III. Символната логика. А. Пропозиционалната логика /§§ 1-7/. Б. Функционалната /предикатна/ логика. В. Логика на класовете/. В: Аспарухов, В., Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика*. /РФФЛ/. В: Електронен архив на Катедра "Социология и наука за човека".
- Спасов, Д. Теория на отношенията изобщо - най-дълбока същност на логиката. Из: Спасов, Д. 2010. *Логика, основана на онтология* /съст. Д. Деянов/. София: Изток-Запад. В: Аспарухов, В., Деянов, Д., Петков, Т., 2014, 2016. *Рийдър по формална и философска логика*. /РФФЛ/. В: Електронен архив на Катедра "Социология и науки за човека".
- Тейлър, Ч. и др. 1998. *Мултикултурализъм. Политики на представяне*. София: ИК "Критика и хуманизъм".
- Тодоров, Х. 2011. *Воля за диалог. Морални измерения на диалогичността в: Работа върху понятията*. София: НБУ
- Фери, Л. 2010. *Да се научим да живеем*. София: Колибри. *Философски речник*. Кембридж. С. Труд, 2009.
- Фуко, М. 1992 б. *Генеалогия на модерността*. Съст. В. Градев. София. УИ "Св. Климент Охридски".

- Фуко, М. 1993. *История на сексуалността - т. I, волята за знание*. Плевен. ЕА.
- Фуко, М. 1997 б. *Власт /антология/*. София. ИК "Критики и хуманизъм".
- Фуко, М. 1998. *Надзор и наказание*. София: УИ "Св. Климент Охридски".
- Фукуяма, Ф. 2015. *Произход на политическия ред*. София. Изток-Запад.
- Фърн, Н. 2003. *Зенон и костенурката. Как да мислим като философи*. С.
- Фърн, Н. 2003. *Разследването на Сократ. В: Зенон и костенурката*. София: Обсидиан
- Хабермаса, Ю. 1995. *Структурни изменения на публичността*. С: УИ "Св. Климент Охридски".
- Хабермас, Ю. 1999. *Философският дискурс на модерността*. Плевен. ЕА.
- Хегел, Г. 1988. *История на философията*, т.1-3, С.
- Хофстеде, Х. 2001. *Култури и организации. Софтуер на ума*. София: Класика и Стил.
- Христов, М. 2013. *Биополитиката като техника и технология. Годишник на Софийския университет "Св. Климент Охридски". Философски факултет. Книга Социология. том 104, стр. 59-78.*
- Хусерл, Е. 2003. *Кризата на европейските науки и трансценденталната феноменология /въведение във феноменологическата философия/*. София ИК "КХ".
- Чалъков, И. 1992. *Спорът между лекарите и знахарите или проблема за социалната легитимация на знанието. В: Социални светове на познанието*. София: ЛИК
- Шютц, А. 1999. *Чужденецът*. София: ЛИК
- Шютц, А. 2010. *Смисловото изграждане на социалния свят*. София: ИК - КХ Критика и хуманизъм.
- Kalm, S., Unlin, A. 2015. "Civil Society and The Governence of Development". London.: Palgrave Macmillan.
- Timmons, M. 2013. *Moral Theory: an introduction*. Rowman and Littlefield Publ.